

Små partier – store endringer Medlemskap i ungdomspartiene i Norge 1998–2011¹

GURO ØDEGÅRD

Institutt for samfunnsforskning

Det blåser en valgvind over norsk ungdom. Fra en gjennomgående nedgang i valgdeltagelse blant førstegangselgere gjennom 1990-tallet og en utflating gjennom 2000-tallet, har andelen unge som brukte stemmeretten sin ved lokalvalget i 2011 og ved stortingsvalget i 2013 økt kraftig (Bergh og Ødegård 2013, Bergh 2013). Det er ikke en lignende mobilisering blant eldre velgere. I denne artikkelen skal vi se hvordan unges medlemskap i ungdomspolitiske partier har endret seg fra 1998 og fram til 2011. Ser vi en tilsvarende mobilisering når det gjelder partimedlemskap – eller handler unges økte orientering mot politikk utelukkende om den mer «uforpliktende» valgdeltagelsen?

Å stemme ved valg innebærer å velge mellom flere politiske partier som stiller valgliste til kommunestyret eller stortingsvalg. Ungdomspartier som Arbeidernes Ungdomsfylking (AUF), Unge Høyre, Sosialistisk ungdom (SU) mfl. har ikke muligheten til å stille til valg. Likevel er de sentrale aktører både ved valg og i norsk politikk for øvrig ved å være tett knyttet opp til et moderparti. Først og fremst er ungdomspartiene en viktig rekrutteringskilde av medlemmer og tillitsvalgte til moderpartiene, gjennom utstrakt politisk skoleringsarbeid blant medlemmer og tillitsvalgte på lokalt-, fylkes- og nasjonalt nivå. For det andre innehar de også formell makt i kraft av å være representerte i moderpartienes lokale, regional og sentrale organer, noe som gir dem legitimitet som politisk aktør (se blant annet Ødegård 2009). I denne artikkelen spør vi: Har den økte velgermobiliseringen smittet over på de politiske ungdomspartiene ved at flere unge har blitt partimedlemmer? Gjelder i så fall dette partier generelt – eller bare enkelte av partiene?

Man kan tenke seg to forklaringer på den økte stemmeviljen. Enten ser vi konturene av en ungdomsgenerasjon som orienterer seg i større grad mot konvensjonell politisk deltagelse enn tidligere generasjoner unge, eller så lot ungdom seg mobilisere til økt politisk engasjement i etterkant av terrorangrepet 22. juli 2011. Det kan også være at begge forklaringer spiller inn.

I denne artikkelen skal vi på bakgrunn av ungdomspartiens egne innrapporterte tall av medlemmer under 26 år til tilskuddsordningen Frifond analysere hvordan utviklingen har vært i perioden 1998 til 2011 og drøfte mulige forklaringer på de endringer vi ser.

Unge partimedlemmer – status og utvikling

At flere unge i dag enn tidligere bruker stemmeretten sin ved valg er ikke ensbetydende med at de også søker medlemskap i politiske partier. De siste 20-30 årene har det vært en kraftig medlemssvikt i de politiske partiene i Norge, mens deltagelsen både ved lokalvalg og stortingsvalg hos elektoratet generelt har vært relativt stabil (Bergh og Ødegård 2013, Bergh 2013). Utvalgsundersøkelser fra Statistisk sentralbyrå viser at andelen medlemmer generelt er nesten halvert fra 16 prosent til 8 prosent fra 1980 til 2011 (SSB 2014). Partienes egen statistikk viser samme mønster. Det har vært en faktisk nedgang fra 461 000 medlemmer i 1980 til 228 000 i 2000 for de 7 partiene på Stortinget (Heidar og Saglie 2002).

Det finnes lite systematisk informasjon om endringer i unges medlemskap i ungdomspartiene. Årsaken henger delvis sammen med at det på midten av 1990-tallet ble avdekket en overrapportering av medlemmer til bevilgende myndigheter fra Arbeidernes Ungdomsfylking (AUF), noe som bidro til at samtlige ungdomspartier ble tatt ut av den offentlige grunnstøtteordningen for frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner. Ungdomspartiene mottok etter dette statsstøtte på bakgrunn av moderpartiets oppslutning ved valgene – ikke på bakgrunn organisasjonens egne antall medlemmer og lokale lag. Det mangler slik sett et sammenligningsgrunnlag for å se på endringer i ungdomspartiens medlemskapsstatistikk før 1998 – tidspunktet der støtteordningen Frifond ble etablert.

I lys av moderpartienes negative utvikling i medlemsoppslutning kan man heller ikke forvente en betydelig vekst i ungdomspartiene oppslutning. Samtidig er det interessant å se medlemsutviklingen i ungdomspartiene i lys av ungdoms mobilisering ved de to siste valgene. Det blir hevdet at årsaken til unges velgeres mobilisering kan spores tilbake til terrorangrepene på regjeringskvartalet og AUFs

sommerleir 22. juli 2011. I alt 77 mennesker mistet livet – de aller fleste politisk engasjerte unge. Angrepene ble karakterisert som et angrep på demokratiet, og forut for lokalvalget 12. september ble det oppfordret til å bruke stemmeretten ved det kommende lokalvalget. Demokratiet skulle styrkes – ikke svekkes – i lys av terroren.

De som forventet en kraftig mobilisering, ble skuffet. Valgdeltagelsen økte i svært liten grad – bortsett fra blant førstegangsvelgerne som økte sin deltagelse med 11 prosentpoeng fra kommunevalget fire år tidligere (fra 35 prosent i 2007 til 46 prosent i 2011) (Bergh og Ødegård 2013). Økningen kommer etter fire tiår med synkende oppslutning blant velgere generelt – og unge spesielt (ibid.). To år etter – ved Stortingsvalget 2013 – fortsatte mobiliseringen blant unge velgere. Valgdeltagelsen blant førstegangsvelgere økte med 10 prosentpoeng fra stortingsvalget i 2009 (fra 56 til 66 prosent) (Bergh 2013). Også blant andregangsvelgerne (22-25 år) økte deltagelsen med nesten 8 prosentpoeng. I eldre velgergrupper var deltagelsen så godt som uendret.

Om denne økte viljen til å bruke stemmeretten også har bidratt til at unge i større grad enn før søker til de politiske ungdomspartiene, vet vil lite om. Om vi antar at økningen utelukkende er knyttet til en 22. juli-effekt, kunne man anta at en økning i medlemskap utelukkende ville være knyttet til AUF – som var angrepsmål for terroristen. Dersom ungdom i økende grad enn tidligere generasjoner orienterer seg mot konvensjonell deltagelse – kunne man tenke seg at den økte stemmeviljen ga seg utslag ved at det ble flere medlemmer i flere ungdomspartier.

I denne artikkelen skal vi først se på medlemsoppslutning i ungdomspartiene samlet fra 1998 til 2011, for deretter å se nærmere på endringer innenfor hvert enkelt parti. Det vil bli rettet et særlig blikk mot endringer i 2010 og 2011. Avslutningsvis vil det bli drøftet i hvilken grad medlemsoppslutningen i ungdomspartiene er påvirket av en «terroreffekt» eller en «ny-orientering» av konvensjonell politisk deltagelse blant ungdom.

Datagrunnlag

Analysene bygger på medlemstall partiene selv har innrapportert til støtteordningen Frifond, som ble opprettet blant annet for å styrke ungdoms lokale aktivitet på forskjellige områder, inklusivt den medlemsbaserte aktiviteten i det lokale foreningslivet. Denne delen betegnes som *Frifond organisasjon* (www.frifond.no/organisasjon). Frifond administreres av Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), Norsk

musikkråd (NMR) og Teaterrådet – avhengig av aktivitetens karakter (teater, musikk eller annen organisasjonsaktivitet). Siden 2000 har de politiske ungdomspartiene kunnet søke støtte til sitt lokale arbeid fra denne ordningen. Kriteriet for å være støtteberettiget er at organisasjonene har et demokratisk valg styre, og størrelsen på tilskuddet avhenger av antall betalende medlemmer under 26 år og antall lokale lag med mer enn fem medlemmer.²

Fra 1998 har vi langt på vei et sammenligningsgrunnlag som kan fortelle oss noe om vekst og fall i ungdomspartiene ettersom de måtte forholde seg til likeverdige tildelingskriterier. Det er likevel verdt å bemerke at i 2008 ble det innført et nytt krav om en minimumssats på medlemskontingenten. Denne ble harmonisert med statens grunnstøtteordning, forvaltet av Fordelingsutvalget.³ Mens det tidligere *ikke* har vært stilt krav om et minstebeløp, ble det i 2008 innført krav om minimum 50 kroner for at organisasjonen kunne rapportere inn et medlem som tellende. For ungdomspartiene, som ikke mottar midler fra Fordelingsutvalget, ble dette et nytt tildelingskriterie å forholde seg til.

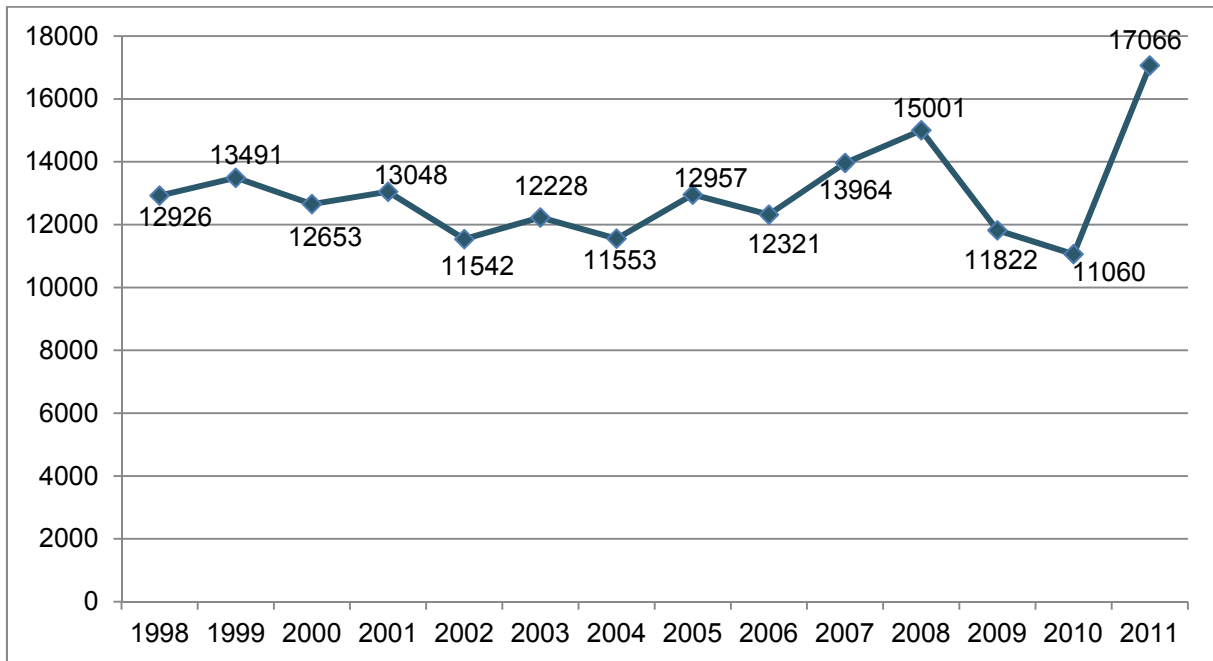
Artikkelen bygger på ungdomspartiernes innrapporterte medlemstall for tildelingsårene 2000–2013. Tildelingskriteriet baseres på grunnlagsmateriale fra to år tilbake, hvilket betyr at tildeling på 2013-potten gjøres på grunnlag av antall medlemmer og lokallag 31.12 2011. I denne artikkelen opererer vi med grunnlagsår. Analysene bygger på innrapporterte medlemstall for de åtte ungdomspartiene. Dette er Arbeidernes ungdomsfylking (AUF) Unge Høyre, Unge Venstre, Kristelig Folkepartis Ungdom (KrFU), Fremskrittspartiets Ungdom (FpU), Senterungdommen, Sosialistisk Ungdom (SU) og Rød Ungdom.

Analyser

I denne delen skal vi først se på utvikling i medlemskap i ungdomspartiene samlet fra 1998 og fram til 2011. Dette vil kunne fortelle oss noe om omfanget av unge partimedlemmer i Norge. Deretter ser jeg nærmere på hvert enkelt partis oppslutning – og eventuelle endringer i samme periode. Avslutningsvis går vi nærmere inn på de siste årenes endringer i lys av unge velgeres mobilisering rundt lokalvalget 2011 og stortingsvalget 2013.

Antall unge partimedlemmer i Norge

Hvor mange medlemmer under 26 år har ungdomspartiene i Norge, og hvordan har dette endret seg over tid? Figur 1 viser de åtte ungdomspartiernes innrapporterte tall samlet for perioden 1998 til 2011:

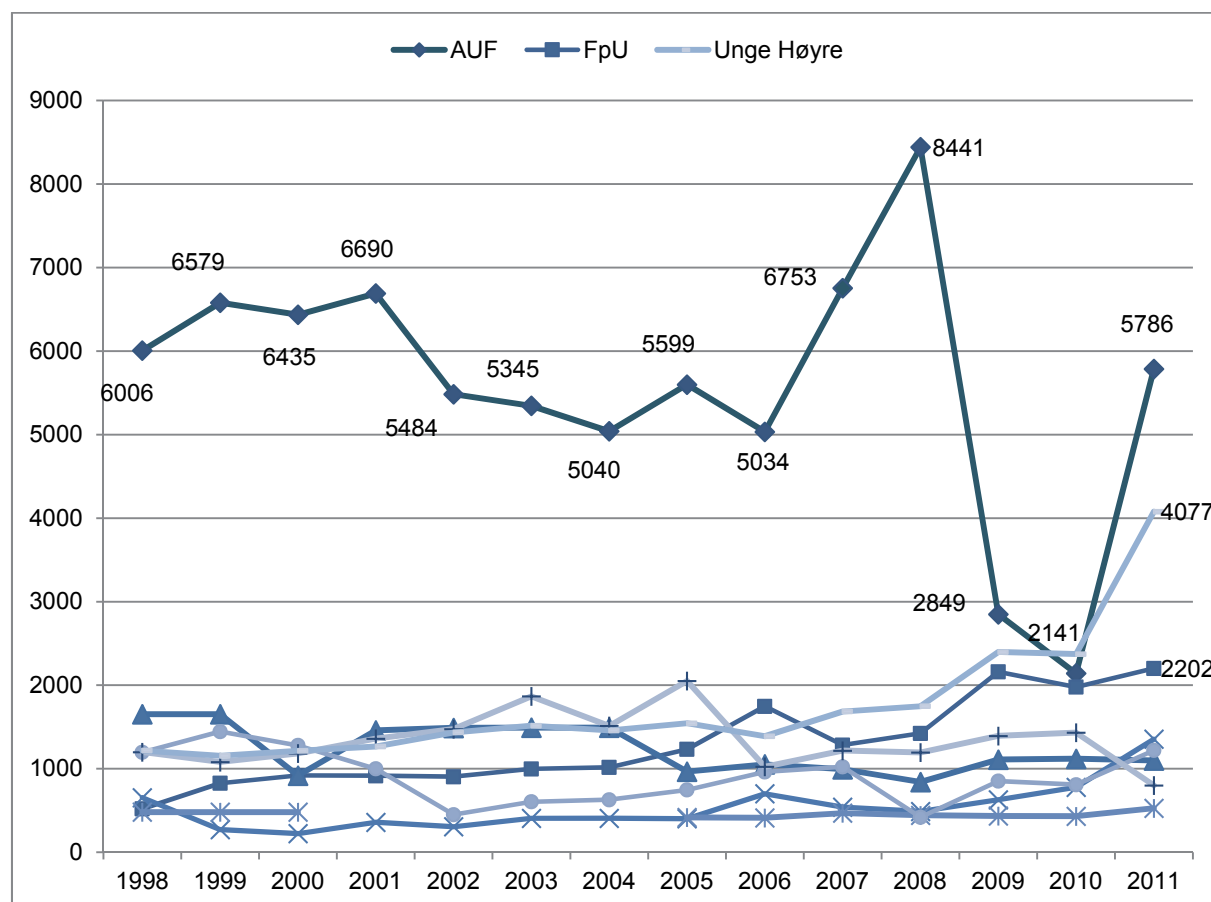
Figur 1. Medlemsutvikling i ungdomspartiene samlet 1998-2011. Faktiske tall.

Antall medlemmer i ungdomspolitiske partier i perioden fram til 2006 lå og vippet på rundt 13 000 medlemmer. Fra 2006 til 2007 ser vi en medlemsvekst, som fortsatte i 2008. Veksten ble imidlertid kortvarig, og i 2009 var medlemstallet for samtlige ungdomspartier på under 2006-nivå (11 822 medlemmer). Frafallet kan forklares med at kravet om en kontingentinnsats på minimum 50 kroner for tellende medlemmer ble innført dette året. Dette kan ha bidratt til vanskeligheter med å rekruttere nye medlemmer – og beholde gamle. Medlemstallet sank ytterligere med noen hundre medlemmer gjennom 2010. Fra 2010 til 2011 var det imidlertid en kraftig medlemsvekst på nesten 6 000 medlemmer. Dette er en økning på rundt 50 prosent i løpet av ett år.

Tatt i betraktning den posisjonen ungdomspartiene har, både som politisk skoleringsarena for ungdom, som rekrutteringskanal for politiske tillitsverv lokalt og sentralt og som meningsbærere i den politiske offentligheten, framstår de ikke som bastioner når det kommer til medlemsoppslutning.

Medlemsutvikling i enkeltpartier

Det finnes åtte ungdomspartier i Norge, men til forskjell fra moderpartiene, er de relativt sett like med hensyn til medlemstall. Som vi ser i figur 2 er det AUF som skiller seg ut som det klart største, mens de andre har ligget på mellom 1000 og 2000 medlemmer i store deler av siste tiåret.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
UH	1218	1155	1215	1266	1434	1516	1458	1544	1389	1685	1748	2397	2372	4077
SU	1199	1081	1183	1360	1475	1867	1513	2051	1024	1217	1195	1393	1432	801
Senteru.	1197	1445	1279	999	450	604	628	746	962	1023	420	852	809	1220
KrFU	1653	1653	918	1459	1489	1492	1492	966	1053	994	841	1109	1119	1099
FpU	520	827	920	916	904	998	1016	1233	1747	1284	1424	2160	1978	2202
Unge V.	653	271	223	358	306	406	406	401	700	540	489	628	778	1354
Rød U.	480	480	480	-	-	-	-	417	412	468	443	434	431	527

Figur 2. Medlemsutvikling i ungdomspartiene 1998-2011. Faktiske tall.

Fram til 2008 opererte AUF med et gjennomsnittlig medlemstall på rundt 6100. Medlemsveksten vi så i figur 1 i perioden 2006 til 2008, kan i all hovedsak spores

tilbake til AUF. Det skal også bemerkes at nedgangen fra 2001 (6690 medlemmer) til 2002 (5484 medlemmer) skyldes primært endringer i Frifond-reglementets telleregler. Dette førte til at bare 80 prosent av AUFs opprinnelige medlemsliste ble rapportert inn til Frifond. Dette gjaldt også de andre partiene, men fikk ikke samme utfall hos dem som hos AUF.

Det er imidlertid først i 2009 medlemstallene i de forskjellige partiene er sammenlignbare, da det ble innført felles minimum kontingentsats på 50 kroner. AUF, som i mange år har operert med kampanjemedlemskap med lav kontingentsats, klarte dermed ikke å opprettholde sitt høye nivå av tellende medlemmer. En forklaring fra saksbehandlere i Frifond er at de andre ungdomspartiene ikke i like stor utstrekning har operert med kampanjemedlemskap over tid. Ordinær medlemskontingent i AUF i dag er på 50 kroner. Det har også Unge Venstre. Rød Ungdom har også 50 kroner, men øker kontingentsatsen etter ett års medlemskap. En gjennomgang av de andre ungdomspartiens nettsider viser at Unge Høyre, FpU, KrFU og Senterungdommen ligger på 100 kroner, mens SU har en medlemskontingent på 125 kroner.

Tallene viser for øvrig store svingninger fra år til år. Dette indikerer at det er vanskelig å rekruttere nye medlemmer, men at det også er vanskelig å få de som allerede er medlemmer til å fornye medlemskontingenten sin. I en studie om frivillige organisasjoners rammevilkår, viser Gulbrandsen og Ødegård (2011) at det i særlig grad er ungdomsorganisasjoner som opplever store utfordringer med å holde på medlemmer over lengre tid. Omløpshastigheten på et medlemskap er kort, og i interessepolitiske organisasjoner som Natur og ungdom og Juvente, byttes nesten 50 prosent av medlemmene ut hvert år (ibid.). Det er ikke utenkelig at ungdomspartiene har de samme utfordringene.

I tabellen ser vi at Unge Høyre fram til 2008 lå på mellom 1200 og 1700 medlemmer. I 2009 hadde de nesten 2400 medlemmer – før de i 2011 passerte 4000 medlemmer. FpU hadde 520 registrerte medlemmer i 1998, men har hatt en jevn stigning siden den gang og lå i 2011 på godt over 2000 medlemmer. Både KrFU og SU har ligget på godt over 1000 medlemmer i perioden – men med relativt store svingninger. I Senterungdommen har det også svingt mye, men at det registrerte medlemstallet falt fra 1023 medlemmer i 2007 til 420 i 2008, kan forklares med at organisasjonen gikk over til et nytt medlemssystem som ikke klarte å eksportere medlemmene fra det gamle til det nye datasystemet. Tilsvarende teknisk medlemssvikt viste seg i moderpartiet, som innførte samme registreringssystem.

Rød ungdom er det minste ungdomspartiet, og de har ligget og vaket på rundt 400 medlemmer. For årene 2001 til og med 2005 rapporterte de ikke inn tall til Frifond.

Figur 2 med tilhørende tabell viser med andre ord at det har vært til dels kraftige svingningene i medlemstallene i samtlige ungdomspartier i perioden 1998 til 2011. AUF står i en særstilling med en økning fra 2141 medlemmer i 2010 til 5786 i 2011. Det er imidlertid ikke bare AUF som dette året fikk flere medlemmer. I tabell 1 ser vi nærmere på innrapportert medlemstall i 2010 og 2011 – og endringene i antall og prosent for hvert enkelt parti.

Vekst og fall fra 2010 til 2011

I 2010 var det i følge Frifond-statistikken, 11 158 partipolitiske medlemmer under 26 år i hele Norge. Ikke siden registreringen startet i 1998 har det vært færre medlemmer. Året etter – på slutten av 2011 – har det aldri vært flere: 16 833. I mellomtiden hadde Norge blitt utsatt for et terrorangrep som rystet en hel verden. Hvordan endret tallene seg i løpet av dette året hvis vi ser på de ulike partiene hver for seg?

Tabell 1: Endringer i ungdomspartiernes medlemsopplutning 2010-2011. Faktiske tall og prosent.

	2010	2011	Endring	Endring i % 2010–2011
AUF	2141	5786	3645	170
FpU	1978	2202	224	11
KrfU	1119	1099	-20	-2
Unge Venstre	778	1354	576	74
Rød Ungdom	431	527	96	22
Senterungdommen	809	1220	411	51
SU	1432	801	-631	-44
Unge Høyre	2372	4077	1705	72

Fra 2010 til 2011 økte AUF sitt medlemstall med 170 prosent. Nå skal det bemerkes at AUF lå unormalt lavt i 2010. Likevel er veksten formidabel, og de er tilbake på samme nivå som før de økte medlemskontingenten. Det er også verdt å legge merke til Unge Høyre. Figur 2 viser at de hadde en kraftig vekst fra 2008 til 2010 – men denne veksten økte ytterligere med 72 prosent til 2011. Dette gjør partiet til det klart nest største ungdomspartiet i Norge. Unge Venstre hadde også en kraftig medlemsvekst i 2011. Fra å være et av de minste partiene i 2010, har økningen på 74 prosent løftet dem opp til å bli større enn både KrfU og Senterungdommen.

Partiet SU – som tradisjonelt sett har vært «ungdomspartiet» – gjennom betydelig oppslutning blant annet ved skolevalgene og hos unge velgere generelt (Aardal 1999, Ødegård og Aars 2011) – har ikke tatt del i medlemsvekst. Fra 2010 til 2011 mistet partiet 44 prosent av sine unge medlemmer.

Drøftelse: 22. juli og endringer i partipreferanser

De selvrapporterte medlemstallene fra de åtte ungdomspolitiske partier viser at det er relativt få unge partimedlemmer i Norge. Om vi tar utgangspunkt i 2011-tallet, som ligger svært høyt sammenlignet med de foregående årene, er det bare 2,2 % av unge i aldersgruppen 13 til 25 år som var registrerte som medlemmer i et ungdomsparti i Norge.⁴

I perioden 1998 til 2009 var det samlet sett i underkant av 13 000 betalende medlemmer under 26 år. Mens statistikken fram til 2008 viste at AUF alene stod for omlag 56 prosent av medlemsmassen, endret dette seg for 2009 da det ble innført en minstesats på 50 kroner for å registrere et medlem som tellende i Frifondordningen. Antageligvis var antallet medlemmer høyere enn det som ble registrert i 2009, men like fullt hadde Unge Høyre i 2010 – for første gang – et par hundre flere registrerte medlemmer enn AUF.

Det er likevel den kraftige medlemsveksten i 2011 som skiller seg ut når vi ser på tallene over tid. Selv om økningen var størst for AUF, var det betydelig medlemsvekst for to ungdomspartier på borgerlig side av norsk politikk — både Unge Høyre og Unge Venstre. Det ene (Unge Høyre) er ungdomspartiet til det som ble det største regjeringspartiet etter 2013-valget – og det andre (Unge Venstre) – ungdomspartiet til Venstre – som også gjorde et godt valg og ble fødselshjelper til en borgerlig regjering.

Innledningsvis ble det skissert to forklaringer på den økte velgermobiliseringen ved lokalvalget i 2011 og ved stortingsvalget 2013: En «ny-orientering» mot konvensjonelle politiske kanaler og/eller en mobilisering i lys av terrorangrepene 22. juli. Er det grunn til å tro at dette er forklaringer som også er gjeldende for ungdomspartiernes medlemsvekst i 2011?

Det er all grunn til å tro at terrorangrepene 2011 bidro til at flere unge mennesker meldte seg inn i et ungdomspolitisk parti. I tillegg til at terroren ble

karakterisert som et angrep på demokratiske grunnverdier, og det ble raskt mobilisert både til rosetog og oppfordret til å delta ved lokalvalget 7 uker etter terroreren rammet, tredde også en rekke unge politiske profiler fram i mediebildet.

Forskere ved Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor var tidlig ute med å studere effekten av 22. juli på politisk og sivilt engasjement (Wollebæk et al. 2011). Studien viser at det var de unge som rapporterte de største endringene i tillitsnivå før og etter terroreren – og som i størst grad opplevde et varmer samfunn med økt fellesskap og samhold etter 22. juli. Få uker etter terroreren, var det imidlertid ingen økning å spore i unges *politiske interesse* sammenlignet med noen måneder før terroreren. Det var heller ingen endringer før og etter terroreren i respondentenes opplevelse av å tilhøre et politisk parti, altså egenopplevd parti-identifikasjon. Samtidig rapporterte unge, i motsetning til eldre, en økt vilje til å bruke stemmeretten sin. Dette tydet på at unge i liten grad knyttet terroranslaget til en politisk dagsorden og til de politiske partiene, men anså valgkanalen som en relevant arena for å markere avstand til terroreren, og støtte til demokratiet. Ble det også en støtte til partiene?

I den landsrepresentative individundersøkelsen som ble gjennomført noen måneder før – og gjentatt noen få uker etter terroreren – ble det ikke registrert en økning i andelen partimedlemmer i befolkningen, ei heller hos unge. Dette til tross for at partiene selv rapporterte om et tilsig av nye medlemmer (se Wollebæk et. al 2011). Dette kan ha sammenheng med flere forhold. For det første er økningen i antall unge medlemmer samlet sett relativt beskjeden (ca. 5 500 medlemmer). Selv om dette er store endringer innenfor partier med få medlemmer, er det såpass små tall at det vanskelig fanges opp i landrepresentative spørreskjemaundersøkelser. For det andre ble den første 22. juli-undersøkelsen gjennomført få uker etter terroreren. Tilsig av partimedlemmer kan ha strukket seg over et lengre tidsrom. I samtaler med unge førstegangsvelgere ukene etter 2011-valget, løftet flere informanter fram den betydning 22. juli hadde for institusjonaliseringen av eget politiske engasjement: «Jeg har lenge tenkt jeg burde melde meg inn i et politisk parti. Etter 22. juli gjorde jeg det», er en variant av det flere informanter formidlet under et feltarbeid i flere kommuner like etter 2011-valget.⁵ Dette understøttes av tilsvarende undersøkelse ett år etter terrorangrepene, hvor det var mulig å spore en økning i partipolitisk medlemskap hos de helt unge respondentene (16–18 år) (Wollebæk et. al, 2012).

Men hvorfor er det utelukkende unge som mobiliseres til å bruke stemmeretten og bli partimedlem – ikke voksne? Det er nærliggende å tenke seg at terrorangrepene som rettet seg spesielt mot unge mennesker også satte dypest spor hos den generasjonen som ble hardest rammet. Man skal heller ikke underkjenne den betydning profilering av unge, meningsbærende politikere i tiden etter terroren kan for å ha bidratt til å styrke ungdoms identifikasjon med og interesse for både valgkanalen og politiske partier. Men det lite trolig at terrorens karakter alene bidrar til en ungdomsmobilisering. Tidligere forskning indikerer at unge i større grad enn voksne påvirkes av samfunnsgjennomgripende hendelser som en terrorhandling representerer – uavhengig av terrorens målsetting. Etter terroranslagene i USA 11. september 2011 ble det målt en moderat økning i politisk engasjement hos amerikanere generelt. Denne ble for de fleste normalisert seks måneder etter – men ikke hos de unge. Putnam og Sander (2010) forklarer dette med at unge står midt i en formativ fase hvor det politiske holdnings- og handlingsmønstre ikke har fått fotfeste. Unge er slik sett mer vare enn eldre aldersgrupper for store samfunnsmessige påvirkninger – påvirkninger som vil kunne feste seg i mer permanente handlingsmønstre.

Man kunne tenke seg at partimobiliseringen utelukkende ville vært rettet mot terroristens mål: unge AUF'ere. Når medlemsstatistikken viser at mobilisering rettet seg mot flere partier, kan det ha sammenheng med at det politiske Norge stod samlet i ukene etter terroren. Ungdomspolitiske ledere fra ulike partier ble løftet fram i offentligheten og snakket om verdien av fellesskap og demokratiske verdier. Likevel understøtter det faktum at særlig partier som Unge Høyre og Unge Venstre – i tillegg til AUF — fikk betydelig økt oppslutning, at unges politiske partipreferanser over en lengre tidsperiode dreid seg fra å uttrykke opposisjon til voksenalderen – til å tilpasse seg det.

Allerede i 2009 fikk Unge Høyre økt oppslutning blant unge, noe som tyder på at unges politiske preferanser allerede da var i bevegelse – vekk fra en «ungdomsopposisjon» ved å stemme på SV – til en mer «harmonisering» og tilpasning til voksnes partipreferanser. Dette bildet trer tydelig fram i skolevalgene, hvor vi har sett en dreining over tid der unges partipreferanser i økende grad harmoniseres med voksnes velgere ved offentlige valg. Statistikk fra de nasjonale skolevalgsundersøkelsene viser at over tid har unges partipreferanser dreid seg i økende grad bort fra SV og mot de etablerte og store partiene som Arbeiderpartiet og Høyre (Ødegård og Aars 2011). Unge velgere i dag stemmer altså i større grad enn tidligere som sine foreldre. Et

eksempel er ved skolevalget i 2011, hvor Unge Høyre sin oppslutning med åtte prosentpoeng fra 2007, mens SV – som tradisjonelt har vært et stort parti blant unge elevvelgere – mistet halvparten av sine velgere (Norsk samfunnsvitenskapelig data-tjeneste: <http://www.samfunnsveven.no/skolevalg/resultat/landsoversikt>). Tendensen har fortsatt, og stortingsvalget i 2013 ble et svært dårlig valg for SV – blant annet fordi de mistet mange av sine unge velgere (Aardal et al. 2014). Vi ser altså at unge både stemmer i større grad enn før, samt at de velger etablerte partier som tradisjonelt har hatt stor oppslutning blant voksne.

Dette indikerer at medlemsmobilisering i ungdomspartiene i 2011 har sammenheng 22.juli-terroren, men at unges partipreferanser samtidig bærer preg av mer langsiktige endringstrekk i ungdoms politiske orienteringer. Det er derfor grunn til å konkludere med at terroren bidro til å aktualisere valgkanalen og partiene som relevante demokratiske deltagelsesarenaer for unge. Likevel er det viktig å påpeke at ungdom opposisjon – enten ved å la være å stemme eller stemme på partier som på 1990-tallet markerte avstand fra de etablerte partiene — ser ut til å avta. Unge deltar i den konvensjonelle valgkanalen i større grad enn for 10 og 20 år siden, og de stemmer i langt større grad på de veletablerte «voksenpartiene». Valgkanalen har blitt en arena for tilpasning – ikke opprør.

Flere unge partimedlemmer og flere unge velgere: Vil engasjement hos disse «normalisere» seg – eller vi vi se en 22. juli-generasjon som framviser høy deltagelse videre i livsløpet? Ett år etter terroren mente forskerne å ha identifisere en avgrenset aldersgruppe — de mellom 16 og 18 år — hvor det kunne ligge et særskilt mobiliseringspotensiale da knyttet opp mot tradisjonelle politiske institusjoner. Disse unge hadde i langt sterkere grad enn eldre aldersgrupper en fornemmelse av at Norge har forandret seg – både til det bedre og til det verre etter terroren. Voksne rapporterer en bevegelse mer mot normaliteten (Wollebæk et al 2012). To år etter – ved Stortingsvalget 2013 – fortsatte valgmobiliseringen blant de unge velgerne (Bergh 2013). Selv om dette er hendelser som trekker opp konturene av en politisk engasjert generasjon, er det likevel uklart hvordan dette setter spor på lengre sikt. På kort sikt vet vi at terroren satte dypest spor hos de som var unge og i sine formative år da den rammet. Dette var en generasjon som over tid hadde orientert seg mot konvensjonelle partier – en generasjon som av forskere har blitt karakterisert som «en flinke og seriøse generasjonen», hvor tilpasning til det etablerte samfunnet synes å være et viktigere prosjekt enn å opponere mot det (Hegna et al. 2013).

Å følge denne generasjonen videre vil være et interessant og viktig oppdrag for forskningen, både fordi det kan gi oss ny kunnskap om mekanismer for mobilisering av unge til politiske institusjonene og fordi det forteller oss noe bredere om ungdomskulturelle endringstrekk som på sikt kan bidra til endringer på samfunnsnivå.

Noter:

¹ Takk til Johannes Bergh ved ISF og Kristinn Hegna i redaksjonen for TFU for verdifulle kommentarer.

² Vedtekter for FRIFOND-organisasjon kan hentes på nettsidene: <http://www.lnu.no/pages/side.aspx?nr=5923>.

³ Fordelingsutvalget er et forvaltningsorgan underlagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, og har som hovedoppgave å tildele tilskudd til Norges frivillige, landsomfattende barne- og ungdomsorganisasjoner

⁴ Folketellingen pr. 1.1 2011 viset at det var 827 086 i aldersgruppen 13 t.o.m 25 år i Norge (ssb.no). Frifond tallene av registrerte medlemmer er sendt inn 31.12 2011.

⁵ Sitatet er hentet fra feltarbeid gjennom prosjektet «Evaluering av forsøk med stemmerett for 16-åringer» (Bergh, 2014).

Litteratur

Aardal, B. (1999). *Velgere i 90-årene*. Oslo: NKS-forlaget.

Aardal, B., J. Bergh og A.H. Haugsgjerd (2014). *Velgervandringer og valgdeltakelse ved stortingsvalget 2013. De første resultater fra Valgundersøkelsen*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Bergh, Johannes (2014). *Stemmerett for 16-åringer Resultater fra evalueringen av forsøket med senket stemmerettsalder ved lokalvalget 2011*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Bergh, J. (2013). *Valgdeltakelsen i ulike aldersgrupper. Historisk utvikling og oppdaterte tall fra stortingsvalget 2013*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Bergh, J. og G. Ødegård (2013). Ungdomsvalget 2011 *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 29, 30-50.

Gulbrandsen, T. og G. Ødegård (2011). *Frivillige organisasjoner i en ny tid. Utfordringer og endringsprosesser*. Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Heidar, K. og J. Saglie (2002). *Hva skjer med partiene?* Oslo: Gyldendal Akademisk.

Hegna, K., G. Ødegård og Å. Strandbu (2013). En "sykt seriøs" ungdomsgenerasjon? *Tidsskrift for norsk psykologforening*, 50, 374-377.

Sander, T.H. og R.D. Putnam (2010). Still bowling alone? The post-9/11 split. *Journal of Democracy* 21, 9-16.

SSB (2014).

<https://www.ssb.no/statistikkbanken/selecttable/hovedtabellHjem.asp?KortNavnWeb=orgakt&CMSSubjectArea=kultur-og-fritid&checked=true>

Wollebæk, D., B. Enjolras, K. Steen-Johnsen og G. Ødegård, G. (2011). *Hva gjør terroren med oss som sivilsamfunn?* Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Wollebæk, D., B. Enjolras, K. Steen-Johnsen og G. Ødegård, G. (2012). *Har rosetoget gått?*

Ødegård, G. og J. Aars (2011). *Ungdom, valgdeltagelse og stemmerett. En kunnskapsoversikt*. Oslo/Bergen: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Ødegård, G. (2009). Når idealismen falmer. Politisk engasjement fra ungdomstid til ungt voksenliv. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 50, 131-159.

Andre kilder:

Frifond: www.frifond.no/organisasjon

Norges barne- og ungdomsorganisasjoner: www.lnu.no/pages/side.aspx?nr=5923.

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste:

<http://www.samfunnsveven.no/skolevalg/resultat/landsoversikt>)